

כל כנויי פרק ראשון נדרים

ה.

עין משפט ונר מצות

י"ח א מ"י פ"א מהל' מדרים הל' כג סמג לאזין רננ טו"ש"ע יו"ד ס"ו ר"ו ספ"י א ב וע"ש:

אצל אמר מודרני הימך לחוד. דלא אמר שאני אוכל לך: שניהן אסורין. דכיון דלומר יי שאני אוכל לך משמע דאסר נפשיה בלבד שאינו אוכל מחזירו אצל כי אמר מודרני הימך סתם משמע דמדיר נמי חזריה מנייה מכל וכל: **סגן**. צפ"י השותפין (לקמן מ:): **הריני עליך**

חרם המודר אסור. והא הכא דלא אמר שאני אוכל לך חרם ולא היו אסור אלא המודר ולא שניהן: **גגון** (א) **דמפריש**. צהדיא אצל את עלי לא: **אצל סתמא**. דלא פריש ואת עלי לא מנאי שניהן אסורין: **הדיו הוא דשניהן אסורין**. דלומר בפירוש הריני עליך ואת עלי אצל סתמא דלומר הריני עליך ולא אמר ואת עלי לא הוו שניהן אסורין אלא חד בלבד: **אלא הכי איסתר אמר ר' יוסי צר' חנינא** (י) **מודרני ממך הוא אסור וכו'**. דהיינו כמתניתין הריני עליך חרם וכו': **והא מסני' מודרני הימך**. קמני ואוקמנא שמואל דלמר בזולן עס כל אחד ואחד שאני אוכל דלהכי איהו אסור וחזירו מותר אצל אמר מודרני הימך בלבד ולא אמר שאני אוכל שניהן אסורין והיינו דלא כרבי יוסי צר' חנינא: **אלא מעיקרא דשמואל הכי איסתר**. הכי מתרץ לה למתניתין ולא כדאוקומנא דמיקאי רבי יוסי: **הא אמר מודרני הימך**. דלא מפרש כלום ודאי מכלוה מילתא מדירי ואסור אפי"י צהנאה: **א"ה נימא שמואל הכי**. למא לאי פשוטי למימריה כולי האי לימא הכי אמר שמואל ואם לא אמר שאני אוכל לך דלא אמר אלא מודרני הימך אסור אפילו דהנאה: **אלא אמר מודרני הימך לא משמע מודרני הימך** דלא אמר מאי מעמא מודר אני ממך "לא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עמך מושא ומתן מושמע מורחקני ממך דלא קאימנא בר' אמרת דילך משמע

אבל אמר מודרני הימך לחודיה שניהן אסורין כי הא דאמר ר' יוסי בר' חנינא מודרני הימך שניהן אסורין (ב) תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל מדיר לא כגון דפריש ואת עלי לא את עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא כגון דפריש ואנא עלך לא אבל סתמא מאי שניהן אסורים הא מדרקתני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהן אסורין הדין הוא דשניהם אסורין הא סתמא הוא אסור וחברו מותר אלא הכי אתמר דר' יוסי בר' חנינא מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור וחברו מותר והא מתניתין דקתני הימך ואוקימנא למתניתין לשמואל כבולין עד שיאמר שאני טועם לך ושאיני אוכל לך הוא דאסור וחברו מותר אבל במודרני הימך שניהם אסורין אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאיני טועם לך הוא דאין הוא אסור אלא באכילה הא מודרני ממך אסור אפילו בהנאה אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר (ג) אלא שאני אוכל לך ושאיני טועם לך אין אסור אלא באכילה אלא הכי איתמר שניטעמא דאמר שאני אוכל לך ושאיני טועם לך הוא דאסור אבל אמר מודרני הימך לא משמע דאמר אסור מאי מעמא מודר אני ממך "לא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עמך מושא ומתן מושמע מורחקני ממך דלא קאימנא בר' אמרת דילך משמע

ואמאי נימא דעליך נמי כולל חזירו ונכסיו וכיון שכן אף המדיר לימסר דאי לא נכסי חזירו לאו צני אתהנווי מנייה נינאו: **אם עלי חרם הנודר אסור אצל מודר לא**. ואמאי נימא דעלי כולל נמי עצמו ונכסיו ולימסר מודר דאי לא נכסי ידיה לאו צני אתהנווי מנייה נינאו: **אלא הכי איסמר אמר רבי יוסי צר' חנינא מודרני לך שניהם אסורין**. לך משמע לך * כלומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך משא"כ צהימך דלא משמע הכי. ונראה צעיני דהכי פירושא דקס"ד השתא דשמואל הכי דייק מתני' דכיון דלא תנן אלא חד אסור ודאי חדא קתני וכיון דחדא קתני על כרחיך הימך דרישא לאו דווקא דה"ה בלך דכיון דמסיים מילתיה ואמר שאני אוכל אפילו אי אמר לך לא משמע דשניהם אסורין אלא דהוא אסור וחזירו מותר ומש"ה קאמר שמואל האי דקתני תנא דבמודרני צין דלמר הימך צין שאמר לך הוא אסור וחזירו מותר דווקא כשאמר שאני אוכל ושאיני טועם אצל אי לא אמר הכי לא שני הימך ולך דבלך שניהם אסורין: **ואה מסייפין הימך קסני**. כלומר דהש"ס לא נימא ליה צהכי דהא מתניתין הימך תנן ואע"ג ודאי קושטא קאמר שמואל דלתנא דמתני' לא שני ליה צין הימך ולך כיון דמסיים צה שאני אוכל לך מ"מ לא

הוא ליה לשמואל לסתומי מילתיה דמשמע דקאי אלישנא דתנא תנא צהדיא דהיינו הימך ולומר דשניהם אסורין. כך נראה צעיני: **אלא מעיקרא דשמואל הכי אסתר וכו' אצל מודרני ממך אסור אפילו צהנאה**. כלומר ידיים שאינן מוכיחות הויין ידיים ומשום הכי אסור אפילו צהנאה: **הכי גרסינן אי הכי לימא שמואל הכי אסתר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מיתסר דרצבה אי לא אמר הכי מיתסר טפי והוא ליה לפירושי ולמימר הכי. וצדין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוא ליה ללקטשווי הכי אלא דעדיפא מנייה חקשי ליה לומר דעיקר דינא ליתיה. ואיכא נוסחא אחרתהא הכא ולא מחוורה: **אלא הכי אסתר טעמא דלמר וכו'**. כלומר לעולם כדאמרינן מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא משום דלא משמע דלמר אסור דהווי לאו**

דלמר מודר אני ממך אדיבוריה קאמר דלא מישתעי צהדיה אצל לא למיכל מנייה וכן כי אמר מופרשני ממך דלא אמר שאני אוכל דדילמא ממשא ומתן קא פריש מנייה מרוחקני ממך נמי דלא ליקרב צארצב צמות דליה משמע ולא דמדיר מאלכילתו: לימא

שמואל הכי אם לא אמר שאני אוכל לך אסור אפילו צהנאה. כלומר הכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מיתסר דרצבה אי לא אמר הכי מיתסר טפי והוא ליה לפירושי ולמימר הכי. וצדין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוא ליה ללקטשווי הכי אלא דעדיפא מנייה חקשי ליה לומר דעיקר דינא ליתיה. ואיכא נוסחא אחרתהא הכא ולא מחוורה: **אלא הכי אסתר טעמא דלמר וכו'**. כלומר לעולם כדאמרינן מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא משום דלא משמע דלמר אסור דהווי לאו לא אע"ג דאי לא פריש מרוויחוי אסידי מכל מקום עיקר הלשון משמע לאסור נכסיו על חזירו אלא שאנו מפרשים לחומרא לאסור גם נכסי חזירו עליו הילכך אהני האי דפריש ואת עלי לא שלא נחמיר עליו אצל אי פריש ואני עליך לא לא אהני ללשון שאסר כבר נכסיו על חזירו: את עלי חרם הנודר אסור. אצל מודר מותר וה"ו הוא לן להחמיר את והתנחך עלי חרם: מדקא תני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהם אסורים הא סתמא ב'. ולא שייך הכא לפרש טעמא דפריש ואת עלי לא או אני עליך לא הא סתמא נעשה כאומר הריני עליך ואת עלי משום דמתניתין לא קתני ואת עלי לא אלא דמפרש לה הכי: **והא בתנא** (בבבך קתני. תהלה פריך מתניתין לרי יוסי צני חנינא ושני והדר חו פריך לשמואל א"ה נימא שמואל הכי וזי לא אמר אלא שאני אוכל לך שאני טועם לך אין אסור אלא באכילה כך נמלאת הגירסא בצפרים ואינה מיוחנת דהא לא תנא לאשמועינן עיקר מילתיה דשמואל [אלא] לאשמועינן דבמודרני ממך לחודיה אסור אפי' צהנאה ועוד דמשמע טעמא דלא אמר אלא שאני אוכל לחודיה דאין אסור אלא באכילה הא אמר צהדיא מודרני ממך אסור אפי' צהנאה והא לימא דליתו אסור צהנאה עד שיאמר מודרני ממך לחודיה הילכך נראה דהכי גרסי' ואם לא מודרני ממך דלא משתעינא בהדך (אלא) ואינו אסר עצמו מהנאחו עד שיאמר גם שאני אוכל לך וגם לדבר עמו מותר שאינו מוכיח לזה יותר מלהא ולא היו יד מלא אסר צמודרני ממך אסור בהא מכלל דלמ"ד הויין ידיים פי' מדלא אסר צמודרני ממך אסור בהא מכלל דלמ"ד הויין ידיים

תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל לא המדיר. ולשמואל דלמר מודרני ממך משמע מכווייה הכי נמי נימא הריני עליך חרם משמע הריני על ממך חרם וגם מדיר נמי לימסר ומני דפריש ואת עלי לא ועתה פריך הרי את עלי חרם אסור ומדיר מותר ואמאי נימא דה"ק הכי את עלי נימא דה"ק הכי את עלי וממני חרם ואסור גם מודר: אלא אי איתבר רביי יוסי בר הנינא הב איתבר מודר אני ממך הוא אסור וחזירו מותר. מימה מלי תנא לאשעי' הא תנא בצנייתא הכי וי"ל דלשמעני' דמודרני ממך לא משמע מודר ממנו אע"ג דהריני חרם ר"ל מודר ממנו זז לא אמר ה"ו: והא בתנא' דבבבך תנן. כלומר אכתי [קשה] דשמואל קאמר דלמר דמודרני ממך דשניהם אסורים: אלא שמואל הכי איתבר טעמא דאיתבר שאני אוכל והוא דאימוראלא באכילה. דלשנא דאסור צמתני' משמע ליה אסור בצנייה ולא צהנאה אצל מודרני ממך אסור ומודרני דקתני צבנייתא אסור וחזירו מותר וכו' אצל מודרני ממך אע"ג דהריני חרם ר"ל לא משמע מודר ממנו אע"ג דהריני חרם ר"ל

משמע דלמר אסור מלאסור דהא צתר הכי אמר ליה רב פפא לאכזי לימא קטבר שמואל דייס שאין מוכיחות לא הויין ידיים

(א) לקמן מ: (ב) וצ"ה לגז'.

הגהות הב"ח

(א) צב"י אי הכי לימא שמואל הכי ולא לא אמר שאני אוכל לך ושאיני טועם לך אסור אפילו בהנאה אלא הכי אסתמ כצ"ל ומיבא אלא ומיבא אין נמקי: (ב) רש"י ד"ה שניין אסורין. דכיון דלמר נמי שאני אוכל: (ג) ד"ה כגון דמפרש צהדיא: (ד) ד"ה אלא הכי וכו' צר נימא מודר אני שניהם אסורין מודרני ממך הוא אסור:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה אלא הכי איתבר בו' בלובר נכסי אסורין לך ושכפע בשלך. וכן בצפוני שופטים מ' ב הספך אפר לוקח לך:

פירוש הרא"ש

אבל מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין. דמשמע מודרני ממך מלהינות לך וגם הנאמי מודרני לך שלא תהיה ממני א"י צדלני ממך מכל וכל שלי ושלך שכלי. והא דקתני צבנייתא מודרני ממך ה"ו אסור ולא קתני הכי אלו אסורין אגב צדלני לתמני כפיפא שאני אוכל לך כו' אסור וכיו מני לאשקווי צדפתי אסור לך א"ה לימא שמואל ואל אמר מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין כיון דלסתמי צה שמואל אלא דשפיר פריך ליה מתניתין כדלקמן: תנן הריני עליך חרם המודר אסור. משנה הוא לקמן בצפרק שמתפין: אבל המדיר מותר. ולדידך דלמדת מודרני ממך אע"ג דלישנא משמע לאסור עצמו על נכסי המודר ולא לאסור נכסיו על חזירו מכו"מ מפרש לה לחומרא א"כ הריני עליך חרם אע"ג דמשמעות הלשון משמע לאסור נכסיו על חזירו היה לו לפרש לחומרא דאי והנאחי עליך חרם קאמר: כגון דפריש ואת עלי לא אצל אי אמר ואני עליך לא